

شماره فایل: ۴۰۸۱۵

خرید مستقیم فایل word این پایان نامه و دانلود فوری

دانلود فایل های پایان نامه نزدیک به این موضوع

بسم الله الرحمن الرحيم

دانشگاه علامه طباطبائی
دانشکده پردیس نیمه حضوری

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته روان‌شناسی عمومی
جهت اخذ مدرک کارشناسی ارشد

بررسی رابطه بین ویژگی‌های شخصیت و ارزش‌های شخصی
و قضاوت اخلاقی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

نگارش
محمد رضا توکلی قینانی

استاد راهنما
دکتر فریده حسین ثابت

استاد مشاور

دکتر یحیی مهاجر

استاد داور
دکتر معتمدی

تابستان ۱۳۹۲

تقدیر و تشکر

سپاس فراوان از استاد گران قدر سرکار خانم دکتر حسین ثابت به پاس زحمات بی دریغ ایشان

سپاس فراوان از استاد گران قدر آقای دکتر مهاجر به پاس مشورت های ارزشمندشان

سپاس فراوان از استاد گران قدر آقای دکتر مهاجر به پاس داوری خوب و دقت نظرشان

سپاس از مسئولین و اساتید دانشگاه علوم پزشکی اصفهان برای همکاریشان در انجام این پژوهش

و سپاس از تمام دانشجویان عزیزی که در این پژوهش شرکت نمودند.

چکیده

هدف پژوهش حاضر تعیین رابطه بین ویژگی‌های شخصیت و ارزش‌های شخصی و قضاوت اخلاقی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان بود. در این پژوهش از روش همبستگی پیرسون استفاده شد. روش نمونه‌گیری به شیوه خوشه‌ای تصادفی بود. فرضیه‌های پژوهش بر این بود که بین ویژگی‌های شخصیت و ارزش‌های شخصی و همچنین بین شخصیت و قضاوت اخلاقی و همین‌طور بین ارزش‌های شخصی و قضاوت اخلاقی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان رابطه وجود دارد. داده‌های به دست آمده با استفاده از همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چند متغیره مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج به دست آمده از پژوهش در مورد فرضیه اول، مبنی بر وجود رابطه بین ویژگی‌های شخصیت و ارزش‌های شخصی، نشان داد که روان‌رنجوری با ارزش‌های اقتصادی و زیبایی‌شناسی رابطه مثبت و با ارزش‌های دانش و مذهبی رابطه منفی دارد. برون‌گرایی با ارزش اجتماعی رابطه مثبت و با ارزشهای زیبایی‌شناسی و دانش رابطه منفی دارد. تجربه‌پذیری با ارزش‌های زیبایی‌شناسی و دانش و اجتماعی رابطه مثبت و با ارزش‌های اقتصادی و وجهه خانوادگی قدرت رابطه منفی دارد. سازگاری با ارزش اجتماعی رابطه مثبت و با ارزش‌های قدرت و اقتصادی و لذت‌جویانه رابطه منفی دارد. مسئولیت‌پذیری با ارزش‌های اجتماعی و وجهه خانوادگی رابطه مثبت و با ارزش‌های قدرت و لذت‌جویانه رابطه منفی وجود دارد. نتایج در مورد فرضیه دوم، مبنی بر وجود رابطه بین ویژگی‌های شخصیت و قضاوت اخلاقی نشان داد که قضاوت اخلاقی با تجربه‌پذیری رابطه مثبت و با برون‌گرایی رابطه منفی دارد. نتایج به دست آمده در مورد فرضیه سوم، مبنی بر وجود رابطه بین ارزش‌های شخصی و قضاوت اخلاقی نشان داد که قضاوت اخلاقی با ارزش لذت‌جویانه رابطه مثبت و با ارزش‌های قدرت و مذهبی رابطه منفی دارد.

واژه‌های کلیدی: ویژگی‌های شخصیت، ارزش‌های شخصی، قضاوت اخلاقی

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

چکیده

فصل اول : کلیات پژوهش

۱-۱	مقدمه	۱
۱-۲	بیان مسئله	۲
۱-۳	اهمیت و ضرورت پژوهش	۲
۱-۴	اهداف پژوهش	۳
۱-۵	سؤالات پژوهش	۳
۱-۶	فرضیه ها	۳
۱-۷	تعریف متغیرها	۴
۱-۷-۱	تعاریف مفهومی	۴

۶ ۱-۷-۲ تعاریف عملیاتی

فصل ۲: پیشینه پژوهش

۹ ۲-۱ شخصیت

۹ ۲-۱-۱ معنا و مفهوم شخصیت

۱۰ ۲-۱-۲ رویکرد صفت

۱۰ ۲-۱-۲-۱ نظریه بقراط

۱۱ ۲-۱-۲-۲ نظریه آلپورت

۱۱ ۲-۱-۲-۳ نظریه کتل

۱۱ ۲-۱-۲-۴ نظریه آیزنک

۱۲ ۲-۱-۲-۵ مدل پنج عاملی

۱۴ ۲-۲ ارزش‌های شخصی

۱۴ ۲-۲-۱ کلیات

۱۵ ۲-۲-۲ ارزش‌های آلپورت، ورنون، لیندزی

۱۶ ۲-۲-۳ نظریه شری و ورما

۱۷ ۲-۳ قضاوت اخلاقی

۱۷ ۲-۳-۱ جنبه شناختی

۱۷ ۲-۳-۱-۱ نظریه رشد اخلاقی پیاژه

- ۲-۳-۱-۲ نظریه رشد اخلاقی کولبرگ ۱۹
- ۲-۳-۱-۲-۱ کلیات نظریه کولبرگ ۱۹
- ۲-۳-۱-۲-۲ مراحل نظریه کولبرگ ۲۰
- ۲-۳-۱-۲-۲-۱ سطح ۱: اخلاق پیش قراردادی ۲۰
- ۲-۳-۱-۲-۲-۱-۱ مرحله ۱: جهت گیری اطاعت و تنبیه ۲۰
- ۲-۳-۱-۲-۲-۱-۲ مرحله ۲: جهت گیری لذت گرایانه و خودگرایانه ۲۰
- ۲-۳-۱-۲-۲-۲ سطح ۲: سطح اخلاق قراردادی (۱۰ تا ۱۳ سالگی) ۲۱
- ۲-۳-۱-۲-۲-۲-۱ مرحله ۳: جهت گیری پسر خوب - دختر خوب ۲۱
- ۲-۳-۱-۲-۲-۲-۲ مرحله ۴: اخلاق احترام به قانون گذار و حفظ نظم اجتماعی ۲۱
- ۲-۳-۱-۲-۲-۳ سطح ۳: اخلاق فوق قراردادی یا اخلاق مستقل (۱۳ سالگی به بعد) ۲۲
- ۲-۳-۱-۲-۲-۳-۱ مرحله ۵: اخلاق قراردادهای اجتماعی یا حقوق و منافع فردی و قوانین پذیرفته شده مردمی ۲۲
- ۲-۳-۱-۲-۲-۳-۲ مرحله ۶: اصول اخلاقی جهانی ۲۲
- ۲-۳-۱-۲-۳ ویژگی‌های مراحل رشد اخلاقی از نظر کولبرگ ۲۳
- ۲-۳-۱-۲-۴ ارزیابی نظریه کولبرگ ۲۴
- ۲-۳-۲ جنبه عاطفی رشد اخلاقی ۲۶
- ۲-۳-۲-۱ نظریه روان تحلیلی فروید ۲۷
- ۲-۳-۳ جنبه رفتاری ۲۹
- ۲-۳-۳-۱ نظریه یادگیری اجتماعی ۳۰

- ۳۰ ۲-۳-۳-۲ نظریه هوفمان
- ۳۱ ۲-۴ پژوهش‌های داخلی و خارجی مرتبط با پژوهش
- ۳۱ ۲-۴-۱ پژوهش‌های داخلی
- ۳۲ ۲-۴-۲ پژوهش‌های خارجی

فصل سوم : روش پژوهش

- ۳۵ ۳-۱ جامعه آماری
- ۳۵ ۳-۲ نمونه و روش نمونه گیری
- ۳۶ ۳-۳ ابزارهای اندازه گیری
- ۳۶ ۳-۳-۱ پرسشنامه شخصیت نئو (NEO)
- ۳۷ ۳-۳-۲ آزمون ارزشهای شخصی (PVQ)
- ۳۷ ۳-۳-۲-۱ کلیات آزمون ارزشهای شخصی (PVQ)
- ۳۸ ۳-۳-۲-۲ PVQ نمره گذاری
- ۳۸ ۳-۳-۲-۳ تفسیر نمره های (PVQ)
- ۳۹ ۳-۳-۲-۴ اعتبار (PVQ)
- ۳۹ ۳-۳-۲-۵ پایایی PVQ
- ۴۰ ۳-۳-۳ ابزار اندازه گیری قضاوت اخلاقی (DIT)
- ۴۰ ۳-۳-۳-۱ کلیات آزمون قضاوت اخلاقی (DIT)

۳-۳-۳-۲ نمره گذاری آزمون قضاوت اخلاقی (DIT) ۴۱

۳-۳-۳-۳ تفسیر آزمون آزمون قضاوت اخلاقی (DIT) ۴۲

۳-۳-۳-۴ پایایی آزمون آزمون قضاوت اخلاقی (DIT) ۴۲

۳-۴ روش اجرای پژوهش ۴۳

۳-۵ روش پژوهش ۴۳

۳-۶ روش تجزیه و تحلیل آماری ۴۳

فصل ۴ : یافته های پژوهش

۴-۱ یافته های توصیفی ۴۴

۴-۲ یافته های استنباطی ۵۲

فصل پنجم : بحث و نتیجه گیری

۵-۱ خلاصه و جمع بندی ۶۳

۵-۲ محدودیت های پژوهش ۷۳

۵-۳ پیشنهاد های پژوهشی ۷۴

۵-۴ پیشنهاد های کاربردی ۷۴

پیوست ها

پیوست ۱ : فرم کوتاه پرسشنامه شخصیت نئو (NEO) ۷۶

پیوست ۲ : پرسشنامه ارزش‌های شخصی (PVQ) ۸۰

پیوست ۳ : آزمون مباحث معین (DIT) ۸۵

منابع

منابع فارسی ۹۲

منابع انگلیسی ۹۵

فهرست جدول‌ها

عنوان	صفحه
جدول (۱-۲) صفات فرعی مدل پنج عاملی شخصیت	۱۴
جدول (۱-۳) : سوالات مربوط به هر بعد شخصیت	۳۷
جدول (۲-۳) : آلفای کرونباخ آزمون ویژگی‌های شخصیت (NEO) در این پژوهش	۳۷
جدول (۳-۳) نحوه نمره گذاری PVQ	۳۸
جدول (۳-۴) نحوه تفسیر نمره های PVQ	۳۸
جدول (۳-۵) آلفای کرونباخ آزمون ارزش‌های شخصی (PVQ) در این پژوهش	۳۹
جدول (۳-۶) : نحوه محاسبه نمره P در آزمون DIT	۴۱
جدول (۳-۷) : سطح قضاوت مورد بررسی در سوالات معماهای آزمون DIT	۴۱
جدول (۳-۸) : تعداد افراد نمونه و ضرایب پایایی محاسبه شده آزمون DIT	۴۲

- جدول (۳-۹) : ضریب آلفای کرونباخ DIT ۴۲
- جدول (۳-۱۰) : ضریب آلفای کرونباخ DIT در این پژوهش ۴۲
- جدول (۴-۱) : توزیع فراوانی نمرات قضاوت اخلاقی در بین پاسخ گویان ۴۴
- جدول (۴-۲) : توزیع فراوانی نمرات روان رنجوری در بین پاسخ گویان ۴۴
- جدول (۴-۳) : توزیع فراوانی نمرات برون گرایی در بین پاسخ گویان ۴۵
- جدول (۴-۴) : توزیع فراوانی نمرات انعطاف پذیری در بین پاسخ گویان ۴۵
- جدول (۴-۵) : توزیع فراوانی نمرات سازگاری در بین پاسخ گویان ۴۶
- جدول (۴-۶) : توزیع فراوانی نمرات مسئولیت پذیری در بین پاسخ گویان ۴۶
- جدول (۴-۷) : توزیع فراوانی نمرات ارزش مذهبی در بین پاسخ گویان ۴۷
- جدول (۴-۸) : توزیع فراوانی نمرات ارزش اجتماعی در بین پاسخ گویان ۴۷
- جدول (۴-۹) : توزیع فراوانی نمرات ارزش مردمی در بین پاسخ گویان ۴۸
- جدول (۴-۱۰) : توزیع فراوانی نمرات ارزش زیبایی شناختی در بین پاسخ گویان ۴۸
- جدول (۴-۱۱) : توزیع فراوانی نمرات ارزش اقتصادی در بین پاسخ گویان ۴۹
- جدول (۴-۱۲) : توزیع فراوانی نمرات ارزش دانش در بین پاسخ گویان ۴۹
- جدول (۴-۱۳) : توزیع فراوانی نمرات ارزش لذت جویانه در بین پاسخ گویان ۵۰
- جدول (۴-۱۴) : توزیع فراوانی نمرات قدرت در بین پاسخ گویان ۵۰
- جدول (۴-۱۵) : توزیع فراوانی نمرات ارزش وجهه خانوادگی در بین پاسخ گویان ۵۱
- جدول (۴-۱۶) : توزیع فراوانی نمرات ارزش سلامتی در بین پاسخ گویان ۵۱

- جدول (۴-۱۷) : آزمون معنی داری رابطه بین روان رنجوری و ارزش های شخصی ۵۲
- جدول (۴-۱۸) : آزمون معنی داری رابطه بین برون گرایی و ارزش های شخصی ۵۳
- جدول (۴-۱۹) : آزمون معنی داری رابطه بین انعطاف پذیری و ارزش های شخصی ۵۳
- جدول (۴-۲۰) : آزمون معنی داری رابطه بین سازگاری و ارزش های شخصی ۵۴
- جدول (۴-۲۱) : آزمون معنی داری رابطه بین مسئولیت پذیری و ارزش های شخصی ۵۵
- جدول (۴-۲۲) : رگرسیون چند متغیره بین ارزش مذهبی و ویژگی های شخصیت ۵۵
- جدول (۴-۲۳) : رگرسیون چند متغیره بین ارزش اجتماعی و ویژگی های شخصیت ۵۶
- جدول (۴-۲۴) : رگرسیون چند متغیره بین ارزش مردمی و ویژگی های شخصیت ۵۶
- جدول (۴-۲۵) : رگرسیون چند متغیره بین ارزش زیبایی شناختی و ویژگی های شخصیت ۵۷
- جدول (۴-۲۶) : رگرسیون چند متغیره بین ارزش اقتصادی و ویژگی های شخصیت ۵۷
- جدول (۴-۲۷) : رگرسیون چند متغیره بین ارزش دانش و ویژگی های شخصیت ۵۸
- جدول (۴-۲۸) : رگرسیون چند متغیره بین ارزش لذت جویانه و ویژگی های شخصیت ۵۸
- جدول (۴-۲۹) : رگرسیون چند متغیره بین قدرت و ویژگی های شخصیت ۵۹
- جدول (۴-۳۰) : رگرسیون چند متغیره بین ارزش وجهه خانوادگی و ویژگی های شخصیت ۵۹
- جدول (۴-۳۱) : رگرسیون چند متغیره بین سلامتی و ویژگی های شخصیت ۶۰
- جدول (۴-۳۲) : آزمون معنی داری رابطه بین قضاوت اخلاقی و ویژگی های شخصیت ۶۰
- جدول (۴-۳۳) : رگرسیون چند متغیره بین قضاوت اخلاقی و ویژگی های شخصیت ۶۱
- جدول (۴-۳۴) : آزمون معنی داری رابطه بین قضاوت اخلاقی و ارزش های شخصی ۶۱

جدول (۳۵-۴) : رگرسیون چند متغیره بین قضاوت اخلاقی و ارزش‌های شخصی ۶۲

جدول (۱-۵) : بحث و توضیح درباره رابطه بین قضاوت اخلاقی و ویژگی‌های شخصیت ۶۵

جدول (۲-۵) : بحث و توضیح درباره رابطه بین و قضاوت اخلاقی و ویژگی‌های شخصیت ۷۱

جدول (۳-۵) : بحث و توضیح درباره رابطه بین قضاوت اخلاقی و ارزش‌های شخصی ۷۲

فصل اول

کلیات پژوهش

۱-۱ مقدمه

رفتار انسان از طرق مختلفی شکل می‌گیرد، یکی از طریق ارزش‌هایی است که دارد. ارزش‌ها به عنوان چارچوب ارجاع عمل نموده و در نتیجه رفتارهای ما را به روش‌های قابل پیش‌بینی شکل می‌دهند (اکلس و ویگفیلد^۱، ۲۰۰۲). ارزش‌ها، با نوع هدف‌هایی که ما بر می‌گزینیم مرتبط می‌باشند، هر چقدر ما این اهداف را جذاب بدانیم و این که چقدر برای رسیدن و دستیابی به آن‌ها تلاش نماییم، همگی از ارزش‌های ما ناشی می‌شوند (فذر^۲، ۱۹۹۸). یکی از راه‌های دیگری که رفتار ما را شکل می‌دهد از خلال حالت و ویژگی‌های شخصیتی ماست. ما می‌دانیم که شخصیت برون‌دادهای مهمی دارد و این مسأله دارای اسناد و مدارک فراوانی است (اوزر و بنت-مارتینز^۳، ۲۰۰۶). ضمن این که رابطه رفتار و استدلال اخلاقی نیز به کرات در روانشناسی مورد بحث قرار گرفته است و اکثر روانشناسان وجود این رابطه را تصدیق می‌کنند.

علاوه بر مسائلی که در بالا پیرامون تأثیرگذاری ویژگی‌های شخصیت و ارزش‌های شخصی و قضاوت اخلاقی بر رفتارهای ما بیان شد بایستی گفت که همه ما در روز با موقعیت‌هایی رو به رو می‌شویم که ما را مجبور به

¹ Wigfield & Eccles

² Feather

³ Ozer & Benet-Martinez

تصمیم‌گیری و انتخاب می‌کند که در بعضی از موارد انجام این کار بسیار سخت و دشوار است. موقعیت‌هایی که در آن‌ها مجبوریم از خود بپرسیم: "چه کاری درست است؟". به این موقعیت‌ها معماهای اخلاقی گفته می‌شود. استدلال یا قضاوت اخلاقی، فرایندی است که کمک می‌کند تا افراد به پیامدهای احتمالی و عواقب عملشان در پاسخ به معماهای اخلاقی فکر کنند و تصمیم بگیرند (مطلق، ۱۳۹۰).

از طرفی، انسان امروزه با چالش‌های بیشتری نسبت به گذشته رو به رو است. پاسخ به این چالش‌ها نیازمند داشتن شخصیت سالم، ارزش‌های درست و مهارت‌های تصمیم‌گیری، استدلال و قضاوت قوی است. این مهارت به افراد کمک می‌کند تا اعتماد به نفس و توانایی خود را در انتخاب‌های خوب و درستی که در معماهای اخلاقی روزانه خود با آن مواجه می‌شوند، رشد دهند (مطلق، ۱۳۹۰).

رشد اخلاق در طول قرن‌ها از مهم‌ترین مسائل اجتماعی مورد توجه بوده است. زیرا اخلاق اساس طرح شخصیت انسان و موهبتی است که انسان به کمک آن، رفتار خود را پیرو اصولی می‌کند. علاوه بر این، قضاوت اخلاقی یکی از مسائل پیچیده و بحث‌برانگیز روانشناسی تعلیم و تربیت است که مورد توجه بسیاری از صاحب‌نظران و پژوهشگران به ویژه کولبرگ و پیائزه قرار گرفته است.

۲-۱ بیان مسأله

انسان‌ها در هر لحظه از زندگی خود در حال انجام رفتارهایی از قبیل کار کردن، درس خواندن و غیره می‌باشند. آن‌ها با رفتارهای خود بر دنیای پیرامون خود تأثیر می‌گذارند. حال مسئله این جاست که چه عواملی می‌تواند بر رفتارهای ما تأثیرگذار باشد؟ در پاسخ بایستی بیان کرد که عوامل مختلفی مانند عوامل روانی، محیطی، اجتماعی و سیاسی و اقتصادی بر رفتارهای ما تأثیر می‌گذارند. ما در این پژوهش قصد بررسی تعدادی از عوامل روانی تأثیرگذار بر روی رفتارهایمان از جمله ویژگی‌های شخصیت و ارزش‌های شخصی و قضاوت اخلاقی و بررسی رابطه بین این عوامل روانی با همدیگر می‌باشیم تا از این طریق بتوانیم دانش خود را به ارتباط این عوامل را گسترش داده و بتوانیم در آینده از این دانش در فهم و تبیین بهتر رفتارهای انسان بهره ببریم.

موقعی هست که انسان‌ها از روی احساسات و بدون استدلال رفتاری را انجام می‌دهند ولی آن‌ها معمولاً پیش از انجام رفتارشان، به آن فکر کرده و در مورد آن استدلال می‌نمایند و به درست و غلط بودن آن رفتار می‌اندیشند و بر اساس ویژگی‌های شخصیت و ارزش‌های شخصی خود تصمیم‌گیری به انجام رفتاری می‌نمایند.

یکی از عوامل اساسی پیشرفت و توسعه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی هر جامعه، وجود انسان‌های دارای ارزش‌های والا و با وجدان است. انسان‌هایی با ویژگی‌های شخصیت مناسب و باثبات که وقتی تحت تأثیر موقعیت‌ها و شرایط قرار می‌گیرند، بیشتر با توجه به معیارها و ارزش‌های درونی شده خود عمل کنند (رحمتی، ۱۳۸۹ به نقل از قضاوت پور، ۸۹).

بحث در این مورد که چگونه می‌توان تغییری در شرایط فعلی ایجاد نمود و از طریق تربیت انسان‌های بهتر در این زمینه اثرگذار بود و به پیشرفت جامعه کمک نمود، به ناچار بحث دیگری را پیش می‌کشد و آن این که رفتارهای ما بیشتر وابسته به چه عواملی است؟ آیا از عوامل شناختی نظیر ارزش‌های شخصی و قضاوت اخلاقی تأثیر می‌پذیرد و یا این که پای عوامل مهم و بنیادی‌تری مانند ویژگی‌های شخصیت در میان است؟ اصولاً چه ارتباطی بین این متغیرها برقرار می‌باشد و چگونه می‌توانیم با فهم ارتباط بین این متغیرهای روانی فهم بهتری از رفتارهایمان به دست آورده و در اصلاح آن‌ها بکوشیم؟

۳-۱ اهمیت و ضرورت پژوهش

مسائل اخلاقی و ارزشی از مسائلی هستند که جامعه مرتباً درگیر آن‌ها می‌باشد و در جای جای زندگی ما تأثیرگذار می‌باشند. از طرفی ارزش‌های شخصی و ویژگی‌های شخصیت نیز بر افکار و رفتار و انگیزش ما تأثیر می‌گذارند. مسائلی که گفته شد برای همه جوامع مهم تلقی می‌شود ولی قطعاً در جوامع دینی که اعتقادات و آموزه‌های دینی بیشتر بر آن‌ها تأکید می‌نمایند از اهمیت بیشتری برخوردار می‌باشند.

ویژگی‌های شخصیت، ارزش‌های شخصی و قضاوت اخلاقی در همه افراد جامعه حائز اهمیت است اما در بعضی حوزه‌های شغلی و اجتماعی می‌تواند تأثیر بیشتری بر زندگی دیگران بگذارد. بدون شک یکی از این حوزه‌های خطیر، حوزه بهداشت و درمان است. اکثر افرادی که در این حوزه مشغول به کار هستند از فارغ‌التحصیلان رشته‌های مختلف علوم پزشکی و پیراپزشکی می‌باشند، در نتیجه ویژگی‌های شخصیتی، ارزش‌ها و قضاوت اخلاقی این دانشجویان در آینده نزدیک می‌تواند بسیار تأثیرگذار بر جان و مال و سلامتی مردم باشد. به عنوان مثال، اگر پزشکی، بنا به گرفتاری‌های شخصی از درمان بیماری که نیاز به درمان فوری دارد سرباز زند و یا مدیریت مالی بیمارستان برای این که بیماری توانایی پرداخت هزینه‌های درمان خود را ندارد، ارائه خدمات به وی را قطع نمایند. کارشناس تغذیه ای که در یک کارخانه تولید محصولات غذایی کار می‌کند و از وی خواسته می‌شود که برای سود بیشتر کارخانه تولید محصولات بی کیفیت‌تر را تأیید نماید. این‌ها تنها چند نمونه از اتفاقاتی است که ممکن است پیش آید و در صورت وقوع هر کدام از این موارد به تنهایی می‌تواند صدمات زیاد و بعضاً جبران ناپذیری را بر زندگی مردم بر جای بگذارد.

اخلاق و ارزش‌های شخصی از موضوعاتی است که در متون دینی و اسلامی به کرات به آن‌ها اشاره شده است. بزرگان دینی ما را به داشتن اخلاق نیکو توصیه نموده‌اند و همچنین داشتن قضاوت درست را از ارزشمندترین ویژگی‌های انسانی برشمرده‌اند. آن چنان که امام علی (ع)، می‌فرماید: ارزش انسان‌ها به دانش و قضاوت‌های آن‌ها است. علاوه بر این، با توجه به وضع کنونی که در کشور عزیز خود شاهد آن می‌باشیم، این چنین به نظر می‌رسد که رفتارهای غیر اخلاقی و ارزش‌های مادی‌گرایانه یا نه و سطح پایین روز به روز در جامعه بیشتر شده و ارزش‌های والاتر هرچه بیشتر به دست فراموشی سپرده می‌شوند. با وجود چنین وضعی این سؤال مطرح می‌شود که علت وجود و رواج یافتن چنین بی‌اخلاقی‌ها و ارزش شدن بیش از حد مادیات در جامعه ای دینی و اسلامی چیست؟ چقدر از این مسائل ناشی از مسائل اقتصادی و سیاسی است و چقدر از مسائل اجتماعی و روانی ناشی

می‌شود و در ضمن کدام یک از ویژگی‌های روانی و شخصیتی می‌تواند با این وضعیت مرتبط و یا بر روی آن اثر گذار باشد؟ در این پژوهش به رابطه شخصیت و ارزش‌های شخصی و قضاوت اخلاقی می‌پردازیم.

۴-۱ اهداف پژوهش

تعیین رابطه بین ویژگی‌های شخصیت و ارزش‌های شخصی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان
تعیین رابطه بین ویژگی‌های شخصیت و قضاوت اخلاقی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان
تعیین رابطه بین ارزش‌های شخصی و قضاوت اخلاقی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

۵-۱ سؤالات پژوهش

آیا بین ویژگی‌های شخصیت و ارزش‌های شخصی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان رابطه وجود دارد؟
آیا بین ویژگی‌های شخصیت و قضاوت اخلاقی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان رابطه وجود دارد؟
آیا بین ارزش‌های شخصی و قضاوت اخلاقی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان رابطه وجود دارد؟

۶-۱ فرضیه‌ها

بین ویژگی‌های شخصیت و ارزش‌های شخصی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان رابطه وجود دارد.
بین ویژگی‌های شخصیت و قضاوت اخلاقی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان رابطه وجود دارد.
بین ارزش‌های شخصی و قضاوت اخلاقی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان رابطه وجود دارد.

۷-۱ تعریف متغیرها

۱-۷-۱ تعاریف مفهومی

ویژگی‌های شخصیت^۱ آن دسته از ویژگی‌های فرد یا افراد است که شامل الگوهای ثابت فکری، عاطفی و رفتاری آن‌هاست (پروین، ۱۳۸۶).

روان رنجوری^۲ تمایل عمومی به تجزیه عواطف منفی چون ترس، غم، دستپاچگی، نا ایمنی، عصبانیت، نفرت و آمادگی برای ناراحتی‌های روان شناختی دارد (گروسی فرشی، ۱۳۸۱).

برون گرایی^۳ داشتن توانایی اجتماعی، دوست داشتن مردم، با جرأت بودن، فعال بودن و پرحرف بودن، علاقه داشتن به ریسک در مارهای بزرگ و مشاغل (گروسی فرشی، ۱۳۸۱).

تجربه پذیری^۴ مجموعه عقل گرایی، خلاقیت، سنتی نبودن و بااستعداد بودن را می‌گویند (اشتون و لی و پروجینی و زاروتا و رین اوت^۱ و دی بلس و بويس و دی راد^۲، ۲۰۰۴).

¹ Personality characteristics

² Neuroticism

³ Extraversion

⁴ Openness

سازگاری^۳ جلوه گر ویژگی‌های خوشایندی از قبیل مردم داری، یاری رسانی، غیر دفاعی بودن و نیز همکاری و همراهی سهل با دیگران می‌باشد (کلارک و رابرتسون^۴، ۲۰۰۵).

مسئولیت پذیری^۵ فردی که هدفمند، با اراده و مصمم باشد و در تمام مسائل اصول اخلاقی را رعایت کند در این زمره قرار می‌گیرد (گروسی فرشی، ۱۳۸۱).

ارزش‌های شخصی^۶ مفهومی مطلوب از هدف‌ها، آرزوها، غایت‌ها یا شیوه‌های عملی است که رفتار انتخابی بشر را می‌سازد (شری و ورما^۷، ۱۹۹۴). به منافع، لذت‌ها، علائق، ترجیح‌ها، الزام‌ها، مطلوب‌ها، دافعه‌ها و جاذبه‌ها و دیگر کیفیت‌های انتخابی در دنیای متنوع گزینش‌ها اشاره دارد (سیلز^۸، ۱۹۶۸، به نقل از اعظم آزاده، ۱۳۸۷).

ارزش‌های شخصی بسیار زیادی وجود دارد ولی ما در اینجا فقط همان ۱۰ ارزشی که در آزمون ارزش‌های شخصی مورد استفاده قرار داده‌ایم را تعریف می‌نماییم که شامل ارزش مذهبی، اجتماعی، مردمی، زیبایی شناسی، اقتصادی، دانش، لذت جوینانه، قدرت، وجهه خانوادگی و سلامتی می‌شود.

ارزش مذهبی^۹ این ارزش‌ها با اصطلاحاتی همچون ایمان به خدا، تلاش در جهت شناخت خدا، ترس از غضب الهی و عمل کردن مطابق ضوابط اخلاقی که در کتاب‌های مذهبی آمده است، تعریف می‌شود.

ارزش اجتماعی^{۱۰} این ارزش به معنای مهربانی، دوستی و همدردی با مردم، حتی به قیمت فدا کردن آسایش و راحتی شخصی خویش می‌باشد.

ارزش مردمی^{۱۱} این ارزش به معنای احترام برای فردیت، عدالت اجتماعی و عدم تبعیض میان اشخاص بر اساس جنس، زبان، مذهب، طبقه، رنگ، نژاد و وضعیت خانوادگی می‌باشد.

ارزش زیبایی شناسی^{۱۲} ارزش زیبایی شناسی به معنای علاقه به شکل و تناسب و هماهنگی، عشق به زیبایی و هنرهای زیبا و تمایل به آراستگی و نظم و ترتیب می‌باشد.

⁵ Ashton, Micheal, C., Lee, Kiboem, Perugini, Marco, Szarota, Piotr De Veis, Reinout, E.

⁶ Di Blas, Lisa, Boies, Kathleen, De Raad, Boele

⁷ Agreeableness

⁴ Clarke & Robertson

⁹ Conscientiousness

⁶ Personal Values

⁷ Sherry J.P & Werma R.P

⁸ Sills

⁹ Religious Value

¹⁰ Social Value

¹¹ Public Value

¹² Aesthetic Value

ارزش اقتصادی^۱ این ارزش به معنای تمایل به پول و منافع مادی است.

ارزش دانش^۲ این ارزش به معنای عشق به دانستن اصول نظری و کشف حقایق از هر نوع است.

ارزش لذت جویانه^۳ ارزش لذت جویانه در اینجا به مفهوم پسندیده بودن، عشق به خوش گذرانی و دوری از درد و رنج است.

ارزش قدرت^۴ ارزش قدرت به صورت پسندیده بودن حکومت و تسلط بر دیگران و همچنین رهبری دیگران تعریف می‌شود.

ارزش وجهه خانوادگی^۵ ارزش وجهه خانوادگی به مفهوم پسندیدگی آن موارد از رفتارها، نقش‌ها، کارکردها و روابط است که وجهه خانوادگی فرد را تعیین می‌کند.

ارزش سلامتی^۶ ارزش سلامتی توجه به نگهداری بدن در وضعیت مناسب به منظور تحمل وظایف و اعمال طبیعی است.

قضاوت اخلاقی^۷ قضاوت در مورد درست یا نادرست بودن یک عمل است (ربر^۸، ۱۳۶۸). توانایی تفکر در مورد جنبه‌های اخلاقی موقعیت‌ها و تصمیم‌گیری‌هایی است که در آن حقوق اولیه دیگران حفظ شود (نیوکامر^۹، ۱۹۹۳)

۲-۷-۱ تعاریف عملیاتی

ویژگی‌های شخصیت : در این پژوهش عبارت است از نمراتی که از طریق فرم کوتاه پرسشنامه ۵ عامل بزرگ شخصیت (NEO-ffi^{۱۰}) به دست می‌آید.

¹ Economic Value

² Knowledge Value

³ Pleasure Value

⁴ Power Value

⁵ Family Credit Value

⁶ Health Value

⁷ Moral Judgment

⁸ Reber

⁹ Newcomer

¹⁰ NEO-Five Factor Inventory

روان رنجوری : در این پژوهش عبارت است از نمراتی که از طریق زیر مقیاس روان رنجوری فرم کوتاه پرسشنامه ۵ عامل بزرگ شخصیت (NEO-ffi) به دست می‌آید.

برون گرایی : در این پژوهش عبارت است از نمراتی که از طریق زیر مقیاس برون گرایی فرم کوتاه پرسشنامه ۵ عامل بزرگ شخصیت (NEO-ffi) به دست می‌آید.

تجربه پذیری : در این پژوهش عبارت است از نمراتی که از طریق زیر مقیاس تجربه پذیری فرم کوتاه پرسشنامه ۵ عامل بزرگ شخصیت (NEO-ffi) به دست می‌آید.

سازگاری : در این پژوهش عبارت است از نمراتی که از طریق زیر مقیاس سازگاری فرم کوتاه پرسشنامه ۵ عامل بزرگ شخصیت (NEO-ffi) به دست می‌آید.

مسئولیت پذیری : در این پژوهش عبارت است از نمراتی که از طریق زیر مقیاس مسئولیت پذیری فرم کوتاه پرسشنامه ۵ عامل بزرگ شخصیت (NEO-ffi) به دست می‌آید.

ارزش‌های شخصی : در این پژوهش عبارت است از نمراتی که از طریق پرسشنامه ارزش‌های شخصی (PVQ)^۱ به دست می‌آید.

ارزش مذهبی : در این پژوهش عبارت است از نمراتی که از طریق زیر مقیاس ارزش مذهبی پرسشنامه ارزش‌های شخصی (PVQ) به دست می‌آید.

ارزش اجتماعی : در این پژوهش عبارت است از نمراتی که از طریق زیر مقیاس ارزش اجتماعی پرسشنامه ارزش‌های شخصی (PVQ) به دست می‌آید.

ارزش مردمی : در این پژوهش عبارت است از نمراتی که از طریق زیر مقیاس ارزش مردمی پرسشنامه ارزش‌های شخصی (PVQ) به دست می‌آید.

ارزش زیبایی شناسی : در این پژوهش عبارت است از نمراتی که از طریق زیر مقیاس ارزش زیبایی شناسی پرسشنامه ارزش‌های شخصی (PVQ) به دست می‌آید.

ارزش اقتصادی : در این پژوهش عبارت است از نمراتی که از طریق زیر مقیاس ارزش اقتصادی پرسشنامه ارزش‌های شخصی (PVQ) به دست می‌آید.

² Personal Value Questionnaire

ارزش دانش : در این پژوهش عبارت است از نمراتی که از طریق زیر مقیاس ارزش دانش پرسشنامه ارزش‌های شخصی (PVQ) به دست می‌آید.

ارزش لذت جویانه : در این پژوهش عبارت است از نمراتی که از طریق زیر مقیاس ارزش لذت جویانه پرسشنامه ارزش‌های شخصی (PVQ) به دست می‌آید.

ارزش قدرت : در این پژوهش عبارت است از نمراتی که از طریق زیر مقیاس ارزش قدرت پرسشنامه ارزش‌های شخصی (PVQ) به دست می‌آید.

ارزش وجهه خانوادگی : در این پژوهش عبارت است از نمراتی که از طریق زیر مقیاس ارزش وجهه خانوادگی پرسشنامه ارزش‌های شخصی (PVQ) به دست می‌آید.

ارزش سلامتی : در این پژوهش عبارت است از نمراتی که از طریق زیر مقیاس ارزش سلامتی پرسشنامه ارزش‌های شخصی (PVQ) به دست می‌آید.

قضاوت اخلاقی : در این پژوهش عبارت است از نمراتی که از طریق فرم کوتاه آزمون مباحث معین (DIT²) به دست می‌آید.

